

РОЗДІЛ 2

СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО

I МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

УДК 339.542.2

DOI: <https://doi.org/10.32782/2304-0920/1-80-3>

Гаврилюк О. В.

Остафі І. Ю.

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

АНАЛІЗ ВПЛИВУ ПРОЦЕСІВ РЕГІОНАЛІЗАЦІЇ НА РОЗВИТОК МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ

Статтю присвячено дослідженню впливу процесів глобалізації та регіоналізації на розвиток міжнародної торгівлі. Визначено, що стрімке збільшення кількості регіональних торговельних угод закономірно зумовило зростання їхньої ролі у міжнародній торгівлі. На основі аналізу експорту окремих регіональних інтеграційних об'єднань протягом 1995–2018 рр. виявлено особливості та зрушення в розвитку регіональної торговельної інтеграції. Визначено, що найвищим рівнем торговельної інтеграції характеризуються Азійсько-Тихоокеанське економічне співробітництво та Європейський Союз. Відзначено, що якщо внутрішньорегіональна торговельна інтеграція в країнах Америки мала тенденцію до зниження, то в країнах Африки і особливо у країнах Азії спостерігалася інтенсифікація цих процесів. Участь у процесах регіональної торговельної інтеграції не лише має значний вплив на економічний розвиток України, а й відкриває перед країною нові можливості.

Ключові слова: глобалізація, регіоналізація, міжнародна торгівля, інтеграційні об'єднання, регіональні торговельні угоди.

Постановка проблеми. В останні десятиліття міжнародна торгівля зазнає якісних перетворень, пов'язаних з інтенсивним розвитком процесів глобалізації і постіндустріальної трансформації світового господарства. Водночас активно розвивається й регіоналізація, яка передбачає встановлення особливих відносин між державами для полегшення і розширення взаємної торгівлі та інших форм співробітництва, а у багатьох випадках – для отримання політичних і гео економічних переваг. У результаті останні 30–40 років є періодом накопичення глобальних структурних протиріч, які проявляються у кризі СОТ, торговельних війнах між найпотужнішими економіками світу, перегляді багатьох торговельно-економічних угод. Це актуалізує потребу у дослідженні особливостей регіоналізації на сучасному етапі розвитку світової торгівлі, можливостей, які вона надає країнам, та перспектив для світової системи торговельно-економічних відносин.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми глобалізації, регіональної інтеграції та їх взаємодії досліджуються у працях багатьох вітчизняних та зарубіжних авторів, серед яких: Б. Баласса, Дж. Бхагваті, І. Валерстайн, В. Загашвілі, В. Іноземцев, В. Кондратьєв, М. Хаустова, О. Довгаль, О. Білорус, С. Радзієвська, В. Рокоча, Є. Савельєв та багато інших.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. В умовах формування і зміцнення основних центрів економічного впливу й перерозподілу світових ресурсів і доходів створюються нові виклики для національних економік. Від того, наскільки Україна зможе оцінити наявні та потенційні плюси й мінуси різних опцій регіональної інтеграції, ініціювати зближення з пріоритетними або створення нових регіональних торговельних об'єднань, залежатиме ефективність її інтеграції у сучасну систему світогосподарських зв'язків.

Мета статті. Головною метою цієї роботи є дослідження особливостей впливу процесів регіоналізації на розвиток міжнародної торгівлі. Результати такої оцінки можуть слугувати підґрунтям для пошуку економічно сприятливих ніш для вітчизняних товаровиробників, аналізу вигід та ефективності від торгівлі з окремими регіональними об'єднаннями.

Виклад основного матеріалу. Глобалізація та регіоналізація є найважливішими характеристиками сучасного світу, рушійними силами, що визначають розвиток світової економіки. М.Г. Хаустова у праці «Феномен глобалізації та плюралізм її інтерпретації», цитуючи американського дослідника М. Фрідмана, зазначає: «Це ... інтеграція ринків, націй-держав та технологій, що дає змогу індивідам, корпораціям та націям-державам досягти будь-якої точки світу швидко, далі, глибше та дешевше, ніж раніше» [1, с. 435].

Стрімке зростання обсягів міжнародної торгівлі є одним із ключових показників глобалізації. За даними ЮНКТАД, із кінця 1970-х років кожні 10 років обсяги експортних операцій збільшувалися у 2–2,3 рази до 2008 р., у 2010 р. ця позитивна тенденція відновилася, а вже в 2011 р. обсяги експортних поставок перевищили рівень 2008 р. У 2018 р. обсяги світового експорту товарів та послуг становили майже 25 трлн дол. США, що на 4,8% більше, ніж у 2011 р., та у 10,5 рази перевищує рівень 1980 р. Реальне зростання міжнародної торгівлі як драйвера економічного зростання у світі у 2018 р. дещо уповільнилося, становивши 3,0% порівняно з 4,6% у 2017 р. [2], проте перевищило показник 2016 р. (1,6%). Це зумовлено уповільненням зростання світової економіки, посиленням нестабільності на фінансових ринках, наростанням напруженості в економічних відносинах між ключовими економіками світу – США та Китаєм у вигляді взаємного підвищення ввізних мит, посилення

протекціонізму, а також більш жорсткою грошово-кредитною політикою розвинених країн. При цьому світова торгівля послугами у 2018 р. зросла до рекордних 5,8 трлн дол. США [2], а експорт послуг зростає швидкими темпами порівняно з експортом товарів як у розвинених, так і в країнах, що розвиваються.

На протиположному шляху зростанню процесів невизначеності у глобальній економіці та світовій торгівлі відбувається активізація участі країн у регіональних інтеграційних процесах. У загальному вигляді регіоналізація можна визначити як інтеграційну політику, цілеспрямовано здійснювану країнами, які здебільшого мають спільні прикордонні території, передбачаючи при цьому скорочення або повну відміну бар'єрів на шляху взаємного обміну товарами, послугами, капіталами, інформацією та робочою силою. У регіонах створюються інтеграційні об'єднання, центри економічного розвитку, які формують навколо себе нові гравітаційні поля. Таке підвищення щільності міжфірмових та міждержавних зв'язків, заснованих на виробничій, торговельній кооперації, дає змогу багатьом країнам зміцнити свої позиції у глобальній економічній системі. З'являються можливості одержання додаткових конкурентних переваг, а саме: використання переваг економіки масштабу, створення сприятливого зовнішньополітичного середовища, розв'язання завдань торговельної співпраці, сприяння структурній перебудові національних господарських комплексів, підвищення ефективності виробництва, залучення іноземних інвестицій, усунення прогалин технологічної відсталості, спільне розв'язання екологічних, соціальних проблем.

У результаті останніми десятиліттями зміцнилася тенденція до збільшення чисельності укладених двосторонніх, регіональних (РТУ), а також трансконтинентальних угод, покликаних лібералізувати торговельно-економічні відносини «глибше і більше», ніж це передбачається зобов'язаннями в межах ГАТТ/СОТ.

На рис. 1 систематизовано чисельну еволюцію РТУ у світі протягом 1980 – листопада 2019 р. При цьому кількість РТУ враховується в розрізі торгівлі товарами і торгівлі послугами, хоча у переважній більшості РТУ обумовлюються переважно за цими двома напрямками одночасно. У результаті, обліковуючи загальну кількість РТУ, слід розуміти, що можуть мати місце елементи подвійного рахунку.

Отже, на початок листопада 2019 р. у ГАТТ/СОТ було нотифіковано 695 РТУ, що у 1,4 рази перевищує рівень 2009 р. (507 РТУ) та у 2,6 рази більше, ніж у 2000 р. (272 РТУ). Загалом за аналізований період кількість нотифікованих РТУ зросла з 73 до 695, або майже у 10 разів. Станом на листопад 2019 р. набули чинності 480 РТУ, що у 1,5 рази більше, ніж у 2009 р., та у 2,5 перевищує показник 2000 р. і майже в 11 разів рівень 1980 р. При цьому переважна частина РТУ (понад 80%) має двосторонній характер.

Україна є членом багатьох РТУ, інформацію про які систематизовано в табл. 1. Також, анонсовано створення низки РТУ, серед яких – Україна – Сербія, Україна – Ізраїль (ратифікована Верховною Радою України 11.07.2019), Україна – Сінгапур, Україна – Туреччина.

Стрімкий розвиток числа РТУ закономірно зумовив зростання їхньої ролі у міжнародній торгівлі.

Товарний експорт країн – учасниць РТУ на ринки партнерів за цими угодами зростає швидкими темпами, ніж світовий експорт загалом, також спостерігається зростання питомої ваги внутрішньорегіональних поставок у світовому експорті. Найкрупнішими РТУ сьогодні є ЄС, НАФТА, АСЕАН, МЕРКОСУР.

На рис. 2 і в табл. 2 відображено експорт РТУ протягом 1995–2018 рр.

Результати розрахунків дають підстави стверджувати, що для Азійсько-Тихоокеанського економічного співробітництва (АРЕС) та

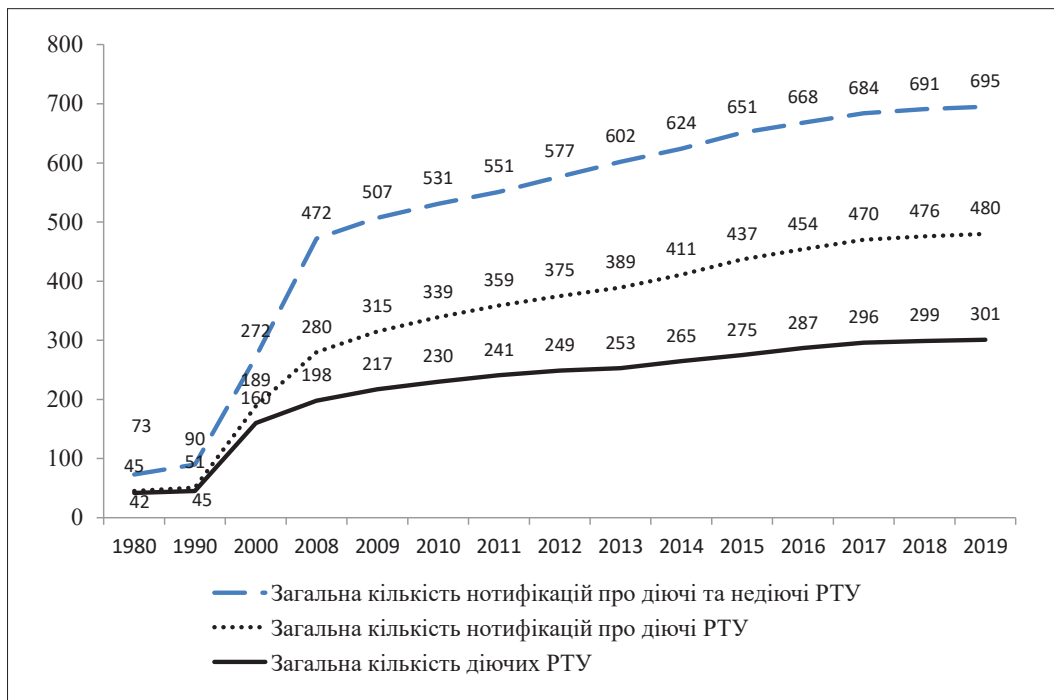

Рис. 1. Чисельність РТУ за 1980 – листопад 2019 р.

Джерело: складено за RTA Section, WTO Secretariat [3]

Європейського Союзу (EU-28) взаємна торгівля в межах РТУ протягом аналізованого періоду має більше значення, ніж торгівля з іншими країнами світу.

Якщо розглядати цей показник у динаміці, бачимо практично стабільні значення з деякими відхиленнями. Так, частка експорту «інтра-РТУ» в АРЕС коливалася від 71,7% у 1995 р. до 69,8% у 2018 р.

Питома вага експорту між членами EU-28 знаходилася в діапазоні від 61,8% у 1995 р. до 63,6%

у 2018 р., що вказує на посилення інтеграційних тенденцій усередині цього інтеграційного об'єднання.

Досить висока частка «інтра-РТУ» Північноамериканської зони вільної торгівлі (НАФТА) також є свідченням того, що хоча інтеграційні процеси в рамках цього об'єднання поступаються європейським, обсяги взаємного експорту між країнами-членами блоку практично дорівнюють обсягам експорту до решти країн світу (46,0% у 1995 р. та 49,4% у 2018 р.).

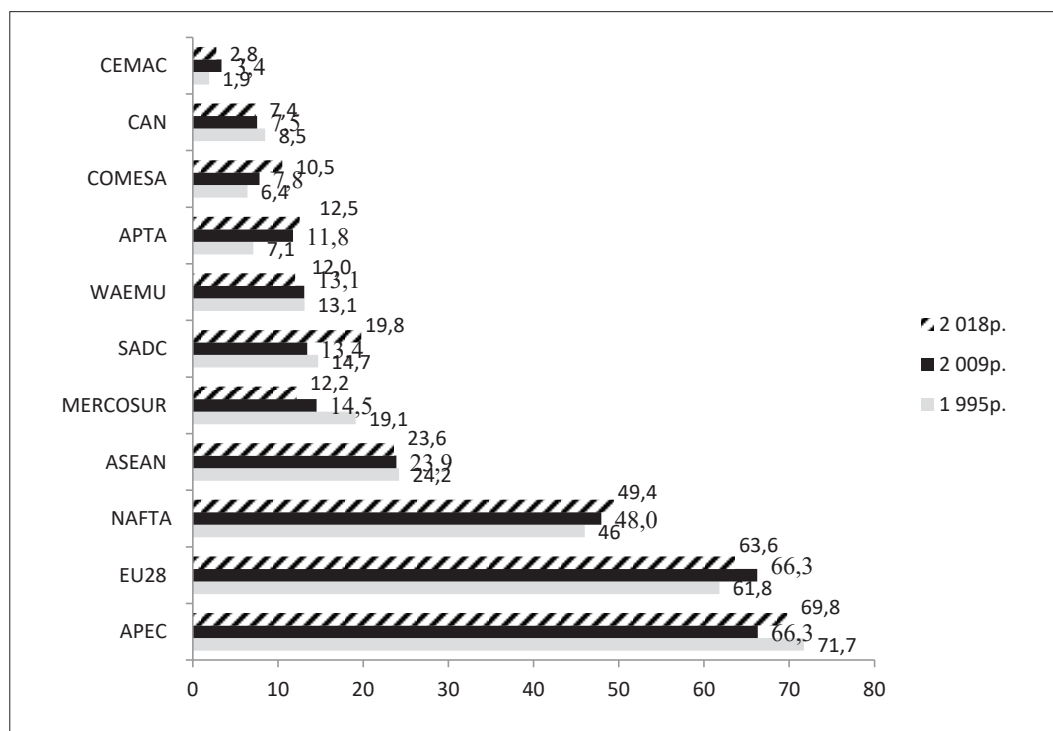

Рис. 2. Зміна частки експорту в межах РТУ в інтеграційних об'єднаннях протягом 1995–2018 рр., %

Джерело: складено за [4]

Таблиця 1

Діючі РТУ за участю України

№	РТУ	Сфера дії	Дата набрання чинності	Характер РТУ
1	Вірменія-Україна	Товари	18.12.1996	Двостороння
2	Канада-Україна	Товари	01.09.2017	Двостороння
3	Спільна економічна зона (Білорусь, Казахстан, Росія, Україна)	Товари	20.05.2004	Багатостороння
4	Європейська асоціація вільної торгівлі (ЕФТА)-Україна (Ісландія, Ліхтенштейн, Норвегія, Швейцарія, Україна)	Товари та послуги	1.06.2012	Двостороння
5	ЄС-Україна	Товари та послуги	23.04.2014	Двостороння
6	Грузія-Україна	Товари	4.06.1996	Двостороння
7	ГУАМ (Азербайджан, Грузія, Республіка Молдова, Україна)	Товари та послуги	10.12.2003	Багатостороння
8	Республіка Киргизія-Україна	Товари	19.01.1998	Двостороння
9	Україна-Азербайджан	Товари	2.09.1996	Двостороння
10	Україна-Білорусь	Товари	11.11.1996	Двостороння
11	Україна-Казахстан	Товари	19.10.1998	Двостороння
12	Україна-Республіка Молдова	Товари	13.11.2003	Двостороння
13	Україна-Чорногорія	Товари та послуги	01.01.2013	Двостороння
14	Україна-Північна Македонія	Товари	05.07.2001	Двостороння
15	Україна-Таджикистан	Товари	11.07.2002	Двостороння
16	Україна-Узбекистан	Товари	01.01.1996	Двостороння
17	Україна-Туркменістан	Товари	4.11.1995	Двостороння

Джерело: складено за [3]

Експорт у межах регіональних торговельних угод (РТУ), %

РТУ	1995		2000		2005		2008		2009	
	Інтра-РТУ	Торгівля з рештою світу	Інтра-РТУ	Торгівля з рештою світу	Інтра-РТУ	Торгівля з рештою світу	Інтра-РТУ	Торгівля з рештою світу	Інтра-РТУ	Торгівля з рештою світу
APEC	71,7	28,3	73,0	27,0	70,8	29,2	65,3	34,7	66,3	33,7
ASEAN	24,2	75,8	22,9	77,1	24,2	75,8	25,1	74,9	23,9	76,1
EU-28	61,8	38,2	67,7	32,3	67,8	32,2	66,9	33,1	66,3	33,7
NAFTA	46,0	54,0	55,8	44,2	55,9	44,1	49,5	50,5	48,0	52,0
MERCOSUR	19,1	80,9	18,1	81,9	11,6	88,4	13,8	86,2	14,5	85,5
WAEMU	13,1	86,9	16,7	83,3	14,1	85,9	15,0	85,0	13,1	86,9
CAN	8,5	91,5	7,9	92,1	8,9	91,1	7,5	92,5	7,5	92,5
COMESA	6,4	93,6	6,2	93,8	6,3	93,7	6,5	93,5	7,8	92,2
SADC	14,7	85,3	12,2	87,8	10,9	89,1	11,8	88,2	13,4	86,6
CEMAC	1,9	98,1	1,2	98,8	1,7	98,3	2,6	97,4	3,4	96,6
APTA	7,1	92,9	8,0	92,0	11,1	88,9	11,5	88,5	11,8	88,2
РТУ	2010		2015		2016		2017		2018	
	Інтра-РТУ	Торгівля з рештою світу	Інтра-РТУ	Торгівля з рештою світу	Інтра-РТУ	Торгівля з рештою світу	Інтра-РТУ	Торгівля з рештою світу	Інтра-РТУ	Торгівля з рештою світу
APEC	67,4	32,6	69,2	30,8	69,7	30,3	69,5	30,474	69,8	30,2
ASEAN	24,4	75,6	24,1	75,9	23,4	76,6	23,2	76,815	23,6	76,4
EU-28	64,5	35,5	62,3	37,7	63,4	36,6	63,2	36,762	63,6	36,4
NAFTA	48,7	51,3	50,4	49,6	50,3	49,7	50,1	49,922	49,4	50,6
MERCOSUR	14,7	85,3	13,3	86,7	13,1	86,9	12,7	87,309	12,2	87,8
WAEMU	12,6	87,4	13,6	86,4	13,2	86,8	13,0	87,013	12,0	88,0
CAN	7,9	92,1	8,0	92,0	7,9	92,1	7,2	92,787	7,4	92,6
COMESA	7,4	92,6	11,0	89,0	10,0	90,0	10,4	89,640	10,5	89,5
SADC	17,9	82,1	21,9	78,1	20,9	79,1	19,6	80,362	19,8	80,2
CEMAC	3,4	96,6	3,6	96,4	3,6	96,4	3,9	96,066	2,8	97,2
APTA	12,3	87,7	11,7	88,3	11,7	88,3	12,2	87,759	12,5	87,5

APEC (Asia-Pacific Economic Cooperation), ASEAN (Association of Southeast Asian Nations), EU28 (European Union), NAFTA (North American Free Trade Agreement), MERCOSUR (Southern Common Market), WAEMU (West African Economic and Monetary Union), CAN (Andean Community), COMESA (Common Market for Eastern and Southern Africa), SADC (Southern African Development Community), CEMAC (Economic and Monetary Community of Central Africa), APTA (Asia-Pacific Trade Agreement)

Джерело: складено за [4]

Проте слід зазначити, що у жовтні 2018 р. країни – члени NAFTA домовилися про переукладання цієї Угоди (16 січня 2020 р. Сенат США схвалив оновлену торговельну угоду – USMCA). Відповідно, змінені положення можуть внести корективи до експортних напрямів країн – членів РТУ. По-перше, вимога місцевого вмісту для автомобілів, що імпортується безмитно, зросла з 62,5% до 75%. По-друге, 40% місцевого вмісту автомобілів повинні створювати працівники, які в середньому зароблятимуть 16 дол. США/год. після 2023 р. По-третє, Канада збільшила квоти на своєму молочному ринку, що дасть змогу США підвищити свою присутність на ньому. Також оновлено механізм захисту інтелектуальної власності.

Стосовно Асоціації держав Південно-Східної Азії, яка об'єднує 10 країн (ASEAN), хоча ступінь торговельної інтеграції в межах цього економічного блоку є на порядок нижчим порівняно з інтеграційними об'єднаннями, охарактеризованими вище, показники експорту вказують на досить стабільну і високу частку між членами РТУ (від 24,2% у 1995 р. до 23,6% у 2018 р.).

Значно нижчими є інтеграційні процеси в межах «Об'єданого ринку країн Південного Конуса», що об'єднує низку країн Південної Америки й є четвертим найбільшим торговельним блоком у світі (MERCOSUR). Так, рівень експорту «інтра-РТУ» у 1995 р. становив 19,1% і поступово знижувався –

до 12,2% у 2018 р. Проте після 20 років переговорів ЄС та MERCOSUR на початку липня 2019 р. домовилися про підписання Угоди про вільну торгівлю (найбільш значну з тих, які колись укладав ЄС), за обсягами ця зона вільної торгівлі становитиме чверть світової економіки і буде найбільш масштабною з усіх зон вільної торгівлі. Взагалі Європейський Союз «бореться» за глобальний економічний порядок і вільну торгівлю, загрозу яким становить президент США Д. Трамп із його протекціонізмом America First. Саме тому трохи раніше, 1 лютого 2019 р., набула чинності торговельна угода між Європейським Союзом і Японією [5], якою до Угоди з MERCOSUR було оформлено найбільшу у світі зону вільної торгівлі, що об'єднала ринки з 635-мільйонним населенням і покликана поживати економічне зростання як у країнах ЄС, так і в Японії.

Україна в найближчій перспективі може зіштовхнутися з реальною небезпекою втрати обсягів аграрного експорту на європейський ринок (на який у 2018 р. припадало понад третини українського експорту сільгосппродукції) і надзвичайно потужною конкуренцією з боку постачальників продукції з Південної Америки.

Переважаюча більшість РТУ на Африканському континенті характеризується досить низьким рівнем торгівлі між країнами – членами РТУ, хоча в деяких із них спостерігаються тенденції

Таблиця 3

Зміни в експорті у межах країн – членів РТУ за групами країн, %

Групи країни (регіони)	1995	2009	2018	Зміни у структурі (+, -)	
				2018 р. до 2009 р.	2018 р. до 1995 р.
Країни, що розвиваються, у тому числі:	37,6	55,9	59,6	3,7	22,0
– Африки	10,8	14,4	13,3	-1,1	2,5
– Америки	19,0	20,8	16,2	-4,6	-2,8
– Азії	37,9	52,3	54,2	1,9	16,3
– Океанії	0,3	2,4	3,1	0,8	2,9
Транзитивні економіки	33,0	26,8	23,0	-3,8	-10,0
Розвинені країни	70,2	62,7	60,1	-2,6	-10,1
– Америки	27,6	20,5	18,4	-2,2	-9,2
– Азії	0,7	0,4	0,4	0,1	-0,3
– Європи	64,9	64,0	62,4	-1,6	-2,5
– Океанії	8,8	6,2	4,7	-1,5	-4,1

Джерело: складено за WTO-UNCTAD estimates [3; 6]

до зростання інтеграційної взаємодії. Зокрема, це характерно для Співтовариства розвитку Півдня Африки (SADS), в якому ступінь торговельної інтеграції підвищився з 14,7% у 1995 р. до 19,8% у 2018 р. Також збільшилася частка експорту в межах Економічного співтовариства країн Східної та Південної Африки (COMESA) – з 6,4% у 1995 р. до 10,5% у 2018 р. Однак досить невисокі значення є ілюстрацією того, що переважна більшість країн об'єднання і сьогодні залишаються економіками, які можуть покладатися лише на експорт різноманітних цінних природних ресурсів та малокваліфіковану працю, маючи високий рівень корупції та низькі показники соціально-економічного розвитку, передусім людського капіталу.

Загалом упродовж 1995–2018 рр. відбулися суттєві зрушення в розвитку регіональної торговельної інтеграції. Так, експорт у межах РТУ країн, що розвиваються, зріс із 37,6% у 1995 р. до 59,6% у 2018 р. (табл. 3), причому якщо інтеграційні тенденції в країнах Америки знизилися, то в країнах Африки і особливо у країнах Азії відбулася їх значна інтенсифікація.

У міру залучення транзитивних економік до світового економічного простору, виходу на нові ринки збуту, диверсифікації експорту знижується ступінь їх інтеграції в межах цієї групи країн. Також серед розвинених країн відносно сталістю інтеграційних торговельних інтересів характеризуються Європейський континент та країни Азії, деяке уповільнення взаємодії спостерігається серед розвинених країн Америки.

Висновки і пропозиції. Розвиток міжнародної торгівлі визначається взаємозалежними процесами глобалізації та регіоналізації. Глобалізація впливає навіть на найбідніші країни, не задіяні у процесах постіндустріалізації, інтеграції й транснаціоналізації, але значною мірою орієнтовані на світові ринки у вигляді переважно експорту (товарів, робочої сили), імпорту (знань, технологій) і допомоги (капіталів). Регіоналізація сприяє зближенню країн для вирішення спільних завдань і консолідації зусиль; може виступати в інституціональних формах угод про вільну торгівлю, митних та економічних союзів.

Участь у процесах регіоналізації не тільки значно впливає на розвиток України, а й відкриває перед нею нові можливості. Україні варто зробити всебічну та об'єктивну оцінку наслідків, які несе із собою регіональна торговельна інтеграція. Чим більше Україна інтегруватиметься у глобальні торговельні потоки та експортуватиме, тим більш конкурентоспроможною буде вітчизняна економіка, що підвищить її інвестиційну привабливість і сприятиме виходу країни на траєкторію стійкого економічного зростання. Саме тому наша держава має «підхопити» тенденцію до двосторонньої лібералізації торгівлі, ініціювати створення РТУ із взаємовигідними партнерами, оцінюючи наявні та потенційні плюси й мінуси різних опцій регіональної інтеграції. З огляду на те, що для України характерна множинність зовнішньоторговельних зв'язків за багатьма регіональними напрямками, важливо забезпечити їх збалансованість і визначити пріоритети.

Список використаних джерел:

- Хаустова М.Г. Феномен глобалізації та плюралізм її інтерпретації. *Форум права*. 2013. № 4. С. 430–440: URL : <http://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/6291/1/Xaustova.pdf> (дата звернення: 19.11.2019).
- World Trade Statistical Review 2019. URL : https://www.wto.org/english/res_e/statis_e/wts2019_e/wts19_toc_e.htm (дата звернення: 22.11.2019).
- Regional trade agreements. URL : https://www.wto.org/english/tratop_e/region_e/region_e.htm (дата звернення: 21.11.2019).
- Статистична база ЮНКТАД. URL : https://unctadstat.unctad.org/wds/ReportFolders/reportFolders.aspx?sCS_ChosenLang=en (дата звернення: 22.11.2019).
- Набула чинності найбільша в історії ЄС торговельна угода з Японією. URL : <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/2631905-nabula-cinnosti-najbilsa-v-istorii-es-torgovelnja-ugoda-z-aponieu.html> (дата звернення: 25.11.2019).

References:

- Khaustova M.Gh.(2013). Fenomen ghlobalizaciji ta pljuralizm jiji interpretaciji [The phenomenon of globalization and the pluralism of its interpretation]. *Forum prava*. № 4. pp. 430-440: URL: <http://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/6291/1/Xaustova.pdf> (accessed 19 November 2019).
- World Trade Statistical Review 2019. URL: https://www.wto.org/english/res_e/statis_e/wts2019_e/wts19_toc_e.htm (accessed 22 November 2019).

3. Regional trade agreements. URL: https://www.wto.org/english/tratop_e/region_e/region_e.htm (accessed 21 November 2019).
4. Статистична база ЮНКТАД. URL: https://unctadstat.unctad.org/wds/ReportFolders/reportFolders.aspx?sCS_ChosenLang=en (accessed 22 November 2019).
5. Nabula chynnosti najbiljsiha v istoriji JeS torghoveljna ughoda z Japonijeju [The largest trade agreement in the EU's history with Japan entered into force]. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/2631905-nabula-cinnosti-najbilisa-v-istorii-es-torghovelna-ugoda-z-aponieiu.html> (accessed: 25 November 2019) (in Ukrainian).

Гаврилук О. В.

Остафи И. Ю.

Черновицкий государственный университет имени Юрия Федьковича

АНАЛИЗ ВЛИЯНИЯ ПРОЦЕССОВ РЕГИОНАЛИЗАЦИИ НА РАЗВИТИЕ МЕЖДУНАРОДНОЙ ТОРГОВЛИ

Резюме

Статья посвящена исследованию влияния процессов глобализации и регионализации на развитие международной торговли. Определено, что стремительное увеличение количества региональных торговых соглашений закономерно обусловило рост их роли в международной торговле. На основе анализа экспорта отдельных региональных интеграционных объединений в течение 1995–2018 гг. выявлены особенности и сдвиги в развитии региональной торговой интеграции. Определено, что высшим уровнем торговой интеграции характеризуются Азиатско-Тихоокеанское экономическое сотрудничество и Европейский Союз. Отмечено, что если внутрорегиональная торговая интеграция в странах Америки имела тенденцию к снижению, то в странах Африки и особенно в странах Азии наблюдалась интенсификация этих процессов. Участие в процессах региональной торговой интеграции не только имеет значительное влияние на экономическое развитие Украины, но и открывает перед страной новые возможности.

Ключевые слова: глобализация, регионализация, международная торговля, интеграционные объединения, региональные торговые соглашения.

Gavryliuk Oksana

Ostafi Ivan

Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University

ANALYSIS OF THE IMPACT OF REGIONALIZATION PROCESSES ON THE INTERNATIONAL TRADE DEVELOPMENT

Summary

In this article, we study the impact of globalization and regionalization processes on the international trade development. We have noted that in contrast to the growing processes of uncertainty in the global economy and world trade, there is an increase in participation of countries in regional integration processes. By the end of 2019, there were 480 Regional Trade Agreements in the world, the vast majority of which were bilateral nature and it is more than 10 times their quantity in 1980. Ukraine is a member of 17 Regional Trade Agreements, which is aimed to liberalizing bilateral and multilateral trade of goods and services. We have emphasized that the rapid increase quantity of Regional Trade Agreements naturally led to an increase in their role in international trade. The analysis of exports some of regional integration associations during 1995-2018 revealed the defining characteristics and structural changes in the development of regional trade integration. In particular, we have identified that Asia-Pacific Economic Cooperation and the European Union (EU-28) are characterized by the highest level of trade integration. For these integration associations, intra-trade during 1995-2018 was more important than trade with other countries in the world. Also, we have noted that intra-regional trade integration in the Americas tended to decline. At the same time, in Africa and Asia an intensification of these processes was observed. Trade integration processes in NAFTA were inferior to European ones, and intra-exports between countries, which are the members of this block, are almost equal to exports to the rest of the world (46.0% in 1995 and 49.4% in 2018). Finally, we have claimed that participation in the processes of regional trade integration not only has a significant impact on the economic development of Ukraine, but also opens up new opportunities for the country. Therefore, our country should «pick up» the tendency for bilateral trade liberalization, initiate the creation of a RTA with mutually beneficial partners, assessing the existing and potential pros and cons of different options of regional integration.

Keywords: globalization, regionalization, international trade, integration associations, regional trade agreements.